2. Tefsir İlminin Temel Kavramları

2.2. Tevil

Tevil kelimesi, Arapça *evl* kökünden türemiştir. Sözlükte, "bir şeyi aslına, varacağı yere ve kaynağına döndürmek" demektir. Terim olarak ise "Bir ayetin muhtemel anlamlarından birini tercih ederek ona göre tefsir etmektir."[9] Te'vîl, ayetin mana çerçevesi içinde yapılan en geniş faaliyettir. Tefsir ve tevil, başlangıçta aynı anlamda birbirinin yerine kullanılmaktaydı. Nitekim İmam Mâturîdî (ö. 944) tevili tefsir anlamında kullanarak tefsirine Tevilâtu'l-Kur'an adını vermiştir. Tefsir ve tevil zamanla farklı iki kavrama dönüşmüştür. Müfessir, tefsir veya tevil yaparken belirli usul ve kaidelere uyar.

Tevil bir tercih, bir istinbat olduğundan içtihadî bir etkinliktir. Bu nedenle tevil bir sebep veya bir delilden dolayı bir ayetin zahirî Mealinın dışında "Kur'an ve Sünnete uygun bir şekilde olmak üzere yorumlanması" anlamında da kullanılır. Müşkil ayetlerin telifi ve müteşâbih ayetlerin açıklığa kavuşturulması gibi durumlarda tevile gidilir. Bu yapılırken Yüce Allah'ın ayette kastettiği maksadın dışına taşmamak esastır.

Tevil yaparken şu şartlar göz önünde bulundurulur:

1. Tevile gidilen mana, ayetin delalet ettiği manalardan olmalıdır.
2. Tevile gidilen mana hiç bir ayete ters düşmemelidir.
3. Tevile gidilen mana, şer'i bir delile dayanmalıdır.[10]

Ayetler tefsir veya tevil edilirken, ilgili usul ve kurallara uyulmalı, zorlama veya rastgele tevillere gidilmemelidir.

BİLGİ KUTUSU

Bir müfessirde bulunması gereken bazı özellikler şu şekilde sıralanabilir:

1. Arap dilini çok iyi bilmek.
2. Kur'an ilimlerine vakıf olmak.
3. Kur'an'ın geneline hakim olmak.
4. Hz. Peygamber'in sünnetini iyi bilmek.
5. Nüzul ortamını ve nüzul sebeplerini bilmek.
6. Dini ilimlerin yanı sıra sosyoloji, psikoloji, tarih gibi ilimlerin verilerinden haberdar olmak.
7. Sahabe ve tâbiin görüşlerini bilmek.

(Abdülhamit Birışık, "Müfessir", DİA, C 31, s. 499)

7 İbn Manzûr, Lisânu'l-Arab, C 4, s. 367.
8 Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, C 1, s. 20.
9 İbn Manzûr, Lisânu'l-Arab, C 11, s. 32-33.
10 Muhammed Ebu Zehra, Usûlü'l-Fıkh, s. 135.